

Gemeentebreed

Geroepen tot het ambt?

H. Walinga

In art. 20 van de kerkorde staat te lezen: ‘De ouderlingen en diakenen zullen tot hun ambt geroepen worden door de kerkenraad en de diakenen, met medewerking van de gemeente...’ Bij de bevestiging wordt aan de nieuwe ambtsdrager (inclusief de predikant) gevraagd: ‘Bent u ervan overtuigd dat God zelf u door zijn gemeente tot deze dienst heeft geroepen?’ Daar zit iets heel moois in: de Here roept zijn onderherders. En Hij gebruikt de gemeente daarvoor. Ook daar de onbegrijpelijke mengeling van Gods daad en de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Dat is goed om vast te houden.

Maar ondertussen komt in veel gemeenten de vervulling van vacatures in de ambtsdienst maar nauwelijks rond.

Horen we de Here niet meer roepen? Of geeft de gemeente die roep niet meer zo klemmend door? Of ervaren de ambtsdragers die roeping niet zo geestelijk?

Ook meer van de Geest

Het is al bijna flauw geworden om te schrijven over ‘meer van de Geest’. De kolommen van de kerkelijke pers, én een compleet boek hebben het onderwerp in 2004 uitgebreid behandeld. Daarbij ging het over de bijzondere gaven van de Geest, zoals gebedsgenezing en het spreken in tongen. En, hoe de verschillende scribenten er ook over dachten, meer gaven van de Geest in de gemeente, hetzij in bijzondere vorm, hetzij in de (schijnbaar) eenvoudiger vormen, wilde vrijwel iedereen. En terecht, want de Geest werkt, en zijn gaven zullen, hoe dan ook, aan het licht komen.

Maar meer ambtsdragers, toch ook gaven van de Koning van de Kerk aan zijn gemeenten, daar lijken alleen maar oververmoeide kerkenraden naar te verlangen. En in veel gemeenten lijkt dat verlangen niet of nauwelijks vervulbaar te zijn.

Het lijkt tijd te worden dat we ons meer gaan realiseren dat het ambt in de gemeente meer is dan een bestuursfunctie. Tijd om ons ervan bewust te worden dat een kerkenraad meer is dan een college dat de verschillende meningen in de gemeente verzamelt en er uiteindelijk een compromisvoorstel uitperst, waarmee vervolgens helemaal niemand meer tevreden is. Ik chargeer hier, dat weet ik wel, maar soms... soms heb je het gevoel dat er weinig geestelijks is aan het ambt van dominee, ouderling of diaken.

Natuurlijk weet iedereen dat ambtsdragers ook gewone mensen zijn, met al hun hebbelijk- en onhebbelijkheden. Maar ze hebben wel ja gezegd op de vraag: ‘Bent u ervan overtuigd dat God zelf u geroepen heeft?’ Het hele - schijnbaar administratieve - proces van het opgeven van namen, de talstelling, de verkiezing, het tellen van de stemmen, de haast onvermijdelijke ontheffingsaanvragen, de beraadslagingen hoe dat nu weer opgelost moet worden, de tweede verkiezingen of het voorstellen van de daaropvolgende broeder, de benoeming en de bevestiging mondt uit in de vraag: ‘Weet u dat God u geroepen heeft?’

Ziet u het werk van de Geest daarin? Of hebben de noodzaak tot enkelvoudige voorstelling aan de gemeente, de ontheffingsaanvragen, de uitslag van de stemming of de beraadslagingen u alle zicht op het werk van Gods Geest ontnomen?

Geroepen om leiding te geven

De gechargeerde opmerkingen hierboven zijn voor velen niet zo ver bezijden de waarheid, en ze ‘haken af’, vragen ontheffing, zijn teleurgesteld, opgebrand, noemt u maar op. En steeds vaker hoor je de klacht: ‘Er wordt in de kerk geen leiding meer gegeven.’

Leiding geven. Dat is het centrale kenmerk van de onderherders. Zij moeten de schapen van de kudde leiden in de grazige weiden van Gods Woord.

Leiding geven kan niet zonder gezag. En het lijkt erop dat dat gezag steeds meer stoelt op de 'politieke' kwaliteiten van de kerkenraadsleden. De ambtsdrager moet een wijze man zijn die de gemeente kent en de verschillende meningen peilen kan en besluiten neemt die door zo veel mogelijk gemeenteleden gedragen worden. Dat is de afgelopen jaren steeds moeilijker geworden, want de meningen en de gevoelens lijken steeds meer uiteen te lopen. Er is een aanhoudende roep om verandering. Niet alleen in de vormen van de erediensten, maar ook in de visie op en de interpretatie van het Woord en Gods geboden.

De ambtsdragers zijn geroepen om daar leiding in te geven.

Geroepen. Door God, via de gemeente.

Daaraan ontleent de ambtsdrager zijn gezag. Aan Gods roepen, dat via de gemeente tot hem komt.

Misschien wordt het tijd om die roeping weer onder de aandacht te brengen.

Als God roept, roept hij eenduidig. Als de gemeente die roep doorgeeft, dan klinkt dat de laatste jaren minder eenduidig. Meer blijdschap wordt er gevraagd, maar aan de andere kant meer soberheid. Er wordt meer ruimte gevraagd voor menselijke omstandigheden waar die in botsing komen met Gods geboden, maar aan de andere kant horen we een pleit voor een stringentere handhaving. In de erediensten wordt meer gevraagd om interactie tussen de predikant en de gemeente, maar hier en daar ergeren broeders en zusters zich als de kinderen bij een doopbediening bij de doopvont worden geroepen.

Geef daar maar eens leiding aan, als ambtsdragers. Doe je dat op een voorzichtige manier, kijkend naar het breedste draagvlak in de gemeente, dan is het nooit goed. Dan zijn er altijd gemeenteleden die zich verongelijkt voelen. Doe je dat rigoureuus, ook dan zijn er protesten.

Een kerkenraad moet beslissingen nemen, dat is duidelijk. En dat de gemeente daarbij niet gepasseerd mag worden, is net zo duidelijk. Maar de gemeente moet ook geleid worden, en daar is maar één staf voor: het Woord van de Here.

En waar dat Woord ruimte laat voor allerlei mogelijkheden, bijvoorbeeld voor de inrichting van de erediensten, daar zullen besluiten van de kerkenraad niet gevolgd mogen worden door wegblijven uit die erediensten. Want dat lijkt steeds meer te gebeuren. Komen de kinderen naar ons inzicht niet genoeg aan bod? Ervaren we te weinig blijdschap in de kerkdiensten? Dan gaan we toch shoppen? Wordt er een koor in de diensten ingezet? Vieren we het avondmaal voortaan 'gaand-en-staand'? Dan schrijven we toch een brief dat we ons niet meer thuis voelen?

En de ambtsdragers zijn met dat soort dingen zoveel bezig, dat de tijd om de Schrift goed te bestuderen ook gaat ontbreken wanneer er zwaarwichtiger zaken aan de orde zijn.

En toch is dat de kerntaak: leidt de gemeente in de grazige weiden van Gods Woord.

Dat is een moeilijke taak. Je moet als herder eerst zelf weten waar die weiden te vinden zijn. En dat betekent studie. Studie van het landschap waarin de kudde zich bevindt.

Dan ben je onderherder. Dan kun je wijzen: 'Gemeente..., daarheen, daar liggen de weiden waar de Here voedsel uitdeelt.' En de gemeente zal zich dan moeten laten leiden. Want de schapen weten: die onderherder maakt ernst met zijn roeping. Zelfs als je als gemeentelid vindt dat het ook wel wat anders had gekund, wat blijer misschien, of wat minder stereotiep, dan ga je toch mee, want als die ambtsdrager wijst, dan wijst de Here.

Dat zicht op de wijzende Opperherder, via de leiding van zijn trouwe onderherders, mag wel weer meer in het zicht komen, en meer geaccepteerd worden. Maar dan wel trouwe onderherders, die zich, op hun beurt, laten leiden door het Woord van die Opperherder.

Geef ze daarom de ruimte om zich met dat Woord bezig te houden, en daarin de wegen te vinden die de Here met de kudde wil gaan.

Erkenning van gezag

Hoe zouden we dat toch kunnen bewerkstelligen, dat de gemeenteleden zich laten leiden, en dat de ambtsdragers royaal leiding kunnen geven?

In de Bijbel staat niet zoveel over de methode van het kiezen van ambtsdragers. We lezen daarover, bijvoorbeeld, in Handelingen 1 en 6. In hoofdstuk 1 stelt men mannen voor die men geschikt acht om Judas op te volgen. Een soort talstelling dus. Daarna lezen we niet van een stembriefjesprocedure, maar laat men de twee mannen loten.

Moeten wij dat ook doen? Zou dan duidelijk worden dat de Here roept, en zou daarmee hun gezag

duidelijker zijn en meer geaccepteerd worden?

Dat is niet nodig. Want, welke methode de Here ook gebruikt om aan te wijzen wie als onderherders zullen dienstdoen, zijn roeping blijft gelijk. Laat bij verkiezingen die roeping maar extra overkomen. Niet alleen bij de broeders die voorgesteld worden, maar ook bij de gemeente die kiest.

Ooit heb ik ervoor gepleit om de aantallen stemmen niet bekend te maken aan de gemeente. Dat leidt maar af van de roeping die van God naar de broeders uitgaat, want het vertaalt de roep die de gemeente doorgeeft, niet in cijfertjes, maar in een aanstelling als onderherder. Het zou kunnen helpen. Zo is er meer te doen om aan de gemeente duidelijk te maken dat het verkiezen van ambtsdragers wat anders is dan het kiezen van bestuurders. Oproep tot gebed om de leiding van de Heilige Geest, bijvoorbeeld. En om serieuze overweging bij het indienen van namen. En om overleg met elkaar, gesprekken om te weten te komen of die broeder de grazige weiden wel wil wijzen. Neemt u geen tijd voor gesprek en gebed? Dan kunt u ook niet verantwoord Gods roeping doorgeven. Want de gemeente kiest niet, ze roept. En niet zo maar wat roepen, maar als echo van de roep die God laat uitgaan.

Daarvan zullen zowel de gemeenteleden als de ambtsdragers zelf zich sterk bewust moeten zijn. Pas dan zal erkenning van het gezag van de onderherders bodem hebben en vruchtbaar voor de gemeente kunnen zijn. En dan kan dat deel van de vrucht van de Geest geplukt worden.